SVOBODNA SLOVENIJA

Año (Leto) XIV. (9)
No. (Štev.) 39

"ESLOVENIA LIBRE"

BUENOS AIRES,
27. SEPTEMBRA (Setiembre) 1956

KP NOVČIČ

Še preden so organi javne oblasti pred nedavnim preiskali nekatere lokale organizacij, ki pod različnimi krinkami delajo po namenih mednarodnega komunizma, je argentinska KP objavila, da je "od 1. julija dalje bila v teku letna nabirka pod geslom: za proporčne volitve, za ustavodajno skupščino in za demokratsko-nacionalno vladno koalicijo", ki je dosegla izreden uspeh — skoraj 12 milijonov pesov, s čemer je bil zastavljeni cilj ne samo dosežen, ampak celo prekoračen. Še v času nabiralne akcije same je KP objavila, da je bilo sredi julija zbranega v Buenos Airesu 2.181.319 pesov, v provinci Buenos Aires 906.853, medtem ko je razlika do 6.323.777 bila nabrana v notranjosti države.

Takšne številke dajo misliti. Upravičeno tudi lahko vzbujajo strah, saj se pravzaprav vse doslej nihče ni dovolj brigal, odkod KP denar za njen tisk in propagando. Zadeva pa je postala resna, ko so se z vzpostavitvijo svobode tiska začeli pojavljati drug za drugim razni listi in lističi, katerim vsem je bil skupen samo marksistični bog v Moskvi. S tem pa se je tudi rodilo vprašanje: odkod denar? Da, odkod?

Zelo veliko je potov in načinov za oživljanje blagajne KP. Od najbolj preprostega, ko nič hudega sluteči državljani dajejo skromne prispevke za razne pripornike, konfinirance, študente iz Guatemale, za mladinski mirovni kongres, za odpravo atomskega orožja, za paralitične otroke KP članov, pa najbolj prefinjenih, je cela vrsta najbolj pestrih trikov. Že vsak najbolj skromen darovalec pride v tajni seznam, ki je znan samo glavnemu vodstvu KP: tam ime hranijo; ko bodo spet hoteli narediti kakšno nabirko, se bodo obrnili na sleherniega izmed preprostih, češ enkrat si nam že dal, daj še danes, na policiji te imajo itak že zapisanega. Takšno izmozgavanje gre lahko v nedogled: do industrialca, o katerem KP hrani kompromitirajoče dokaze, do javnega delavca, zdravnika in odvetnika, trgovca in obrtnika, o katerih ima KP v svojih spiskih primerne pripombe, ki jim utegnejo škoditi na imenu ali ugledu. Vsi takšni, ki so enkrat zašli v kolesje partijskega finančnega aparata, mu ne uidejo več. In takšni še posebej prispevajo pri nabiralnih akcijah. Tako vstopajo v vrste rednih KP davkoplačevalcev; najbolj naivni bržkone računajo tako kot pri nas nekoč: dal jim bom za vsak slučaj, kajti nič ne vemo, ako jutri ne pridejo na oblast — in potem kandelabrov ne bo dovolj za vse njih nasprotnike. Mene, tako mislijo, med njimi ne bo.

Takšna nabiralna akcija pa je običajno tudi partijski plebiscit. KP mora namreč vedeti, preden se loti kakršne koli večje akcije, na koliko ljudi sme računati. Zato izvede plebiscit. Sistem je najbrž tukaj prav takšen, kot je bil pri nas: v prvi rundi naj darovalci prispevajo vsakdo samo po deset pesov, na primer. Vsakdo naj si tudi številko darovanega kovača zapiše kot dokaz, da je že "tega in tega leta po oktobrski revoluciji" prispeval za partijske namene. Število zbranih desetakov tako vodstvu partije pove, koliko je njenih somišljenikov med širokimi masami. Tej drugi rundi sledi nabirka med člani partije in aspiranti za vstop v partijo. In tej rundi sledi glavna: nabirka v večjih vsotah — odkup bonov po 500 - 1000 ali morda tudi več pesov, vedno pa tako, da partija dobro in točno ve, odkod denar in kdo ga je dal. Tako ne bo težav pri naslednjih nabirkah, tako se ne bo zgodilo, da bo nekdo svojevoljno zmanjšal prispevek od sto pesov n. pr. na petdeset, ako je že enkrat dal sto in je to zapisano v blagajniški knjigi KP.

Partija prav dobro ve, da mora zakriti morebitne podpore, ki jih dobiva po liniji Rdeče pomoči. Partija tudi ve, da v resnično demokratskih državah morajo vse stranke biti vsak trenutek pripravljene, predložiti oblastem svoje blagajniške knjige, da je tako vsemu narodu razvidno, odkod denar. Partija ve, da se takšni časi v Argentini bližajo. Zato hiti z nabirkami, s katerimi je najlažje zakriti nekatere večje postavke med dohodki! Za oblast so nabirke sicer javna zadeva, ni pa potrebno navesti pri vsakem novčiču tudi ime darovalca. Za tega se oblast ne zanima, pač pa partija. Zanimajo se pa tudi tisti krogi v javnem življenju, ki so si na svoj prapor boja za demokracijo in krščanski program zapisali tudi neodjenljiv boj proti komunizmu. In krščansko demokratski tednik Mayo je v svoji zadnji številki že napisal v članku Spričo marksističnega komunizma: "odprite oči, kajti sovražniki se vrinjajo z neprekosljivo sposobnostjo v sleherno področje ob najmanjem oklevanju... čuječnost in socialna pravičnost, se pravi — policija in krščansko socialni program z vsemi svojimi revolucionarnimi idejami na delavskem področju ,sta edino zdravilo: rabimo ga prej ko mogoče, kajti jutri bo morda že prepozno."

DRUGA LONDONSKA KONFERENCA

Druga londonska konferenca glede vprašanja Sueza se je končala prav tako, kakor prva, brez odločilnih sklepov zapadnih velesil, kaj prav za prav storiti, da bi dosegli mednarodno kontrolo tega važnega prekopa.

Dullesov načrt

Dulles je predložil udeležencem konference svoj načrt o ustanovitvi organizacije držav, ki uporabljajo prekop za prevoz petroleja in drugega blaga s svojimi ladjami. Ta organizacija naj bi s svojimi piloti vodila ladje skozi prekop, pobirala prevozne takse in skrbela za reden prevoz po prekopu. Toda vsi udeleženci konference glede učinkovitosti in sploh izvedljivosti tega načrta niso bili enotnega mišljenja, tako, da se je konferenca po tridnevnem zasedanju razblinila v medel sklep, da se taka organizacija ustanovi, da pa bo skrbela samo za urejevanje prevoza ladij držav-udeleženk konference skozi sueški prekop. O pobiranju taks ni govora, prav tako ne o skrbi lastnih pilotov.

S.C.U.A.

Nova organizacija naj bi se imenovala v kraticah C.A.S.C.U., pa so ugotovili, da v francoščini prav tako zveni popodoben vulgarni izraz za "kugo", nakar so jo preimenovali v S.C.U.A., "čeprav je tudi da beseda dokaj smešna", kakor so bili mnenja delegati. SCUA pomeni: Suez Canal Users' Association.

Varnostni svet

Medtem je priletel iz Kaira v London indijski Nehrujev delegat Krišna Menon, ki je takoj imel sestanek z Edenom. Po tem sestanku in po posvetovanju s francosko vlado je Eden objavil, da sta Anglija in Francija poslali ZN zahtevo o sklicanju Varnostnega sveta za sredo, 26. t. m., "kateri naj takoj razpravlja in izvede potrebne sklepe glede sueškega prekopa." Anglija in Francija sta tako kljub nasprotni Dullesovi želji o zavlačevanju rešitve sueškega problema prenesli vso zadevo v organizacijo ZN, ker si želita, kakor izjavljajo v Londonu in Parizu, "hitre rešitve tega problema."

Bulganin - Nasser - Arabci

Bulganin je poslal Nasserju uradno obvestilo o želji Moskve, da se skliče konferenca šestih sil: USA, Anglije, Francije, ZSSR, Egipta in Indije, ki naj bi razpravljala in rešila vprašanje sueškega prekopa.

Vodje arabskih držav pa so se sestali na konferenco, na kateri so proučevali položaj, ki je nastal zaradi propada druge londonske konference in sovjetskega posega v sueški problem.

Tudi Egipt s pritožbo pred VS

Kot protiukrep proti anglo-francoski obtožbi Egipta pred VS, je v ponedeljek tudi Nasser poslal tej organizaciji egipčansko pritožbo proti Angliji in Franciji, v kateri obtožuje obe državi, da sta z vojaškimi pripravami proti Egiptu težko kršili Listino ZN in spravili svetovni mir v veliko nevarnost. Varnostmi svet se sedaj nahaja pred dvema nasprotujočima si taboroma, ki se medsebojno obtožujeta kršitve načel ZN.

Tajinstveni obisk Hruščeva pri Titu

Poleg nekaj kratkih uradnih poročil Tanjuga je vse delovanje Hruščeva, ki se mudi te dni v Jugoslaviji pri Titu, zavito v popolno temo. Poročila vedo samo povedati, da sta se Hruščev in Tito zabavala na lovu v Belju pri Zagrebu, dalje, da se mudita tudi v Titovi rezidenci na Brionih in da je Hruščev poslal z lova svoje trofeje z letalom, ki je odletelo s puljskega letališča, v ZSSR.

Tuji opazovalci ugibajo o vsem mogočem, kar naj bi privedlo Hruščeva na obisk k Titu. V uradno poročilo, da je prišel na "oddih", ne verjamejo, ker je znano, da je svoje počitnice Hruščev že opravil v sovjetskih letoviščih ob Črnem morju. Mesec september ni ravno pripraven za letovanje v Jugoslaviji.

Opazovalci ugotavljajo, da je bil obisk pripravljen na hitro, brez posebnih predpriprav in na željo Hruščeva. Iz tega sklepajo, da mogoče Hruščev hoče:

1) Znova zgladiti nekoliko ohlajene odnose med sovjetsko in jugoslovansko KP po njegovem in Bulganinovem obisku pri Titu preteklega maja. Zaradi poznanjske revolucije je ZSSR opozorila svoje satelite, naj ne pospešujejo destalinizacije prehitro, niti naj ne preoblikujejo svojih režimov po Titovem vzorcu. To opozorilo da je sprožilo val nezadovoljstva v Beogradu.

2) Razpravljati s Titom o vzniklem protikolonialnem nacionalizmu v azijskih in afriških državah, ki naj ga tudi Jugoslavija pomaga še nadalje netiti in pripravljati načrte za uvedbo "socializma" na teh področjih. Znano je, da je imel Tito v zadnjih dveh mesecih sestanke z mnogimi azijskimi državniki, med njimi z egipčanskim Nasserjem, indijskim Nehrujem in indonezijskim Sukarnom.

Sovjetski gospodarski vplivi na Srednjem Vzhodu

Komunistični blok pospešuje tempo svojega gospodarskega prodiranja na Srednji vzhod. Pred dnevi so časopisne agencije Srednjega Vzhoda objavile pogodbo o zamenjavi sovjetskega žita za egipčanski bombaž, egipčanski pristanek na nakup kitajskega mesa po ceni, ki je nižja od cen na svetovnem trgu in sovjetsko ponudbo za vrtanje petroleja v severni Siriji.

Ta zadnja ponudba je od vseh treh trgovskih poročil najvažnejša. Sirijske komuniste, ki so, čeprav maloštevilni, močni, spretno vodi Khaled Baghdash, ki ga je Moskva izbrala za svojega predstavnika na Srednjem vzhodu. Sirijska vlada je že kronično nestabilna, vojska pa je močno pod vplivom komunistov. Ne bi bilo presenetljivo, ko bi Moskva izbrala trenutek za komunistični udar v tej deželi in ustanovila tam "ljudsko demokracijo" kot svoje stalno in trdno oporišče na Srednjem Vzhodu.

Poročila iz Damaska pravijo, da je zastopnik sovjetskega podjetja Tehnoeksport opozoril sirijsko vlado, da so v njenih severnih provincah velika ležišča petroleja in da ga sovjetske petrolejske družbe morejo črpati pod običajnimi trgovskimi pogoji. Sovjetski zastopnik je naslikal Sirijo kot bogato državo, ki bi se mogla z denarjem, ki ga ji je Moskva pripravljena posoditi, industrializirati in gospodarsko razviti. Take izjave predstavljajo za revno državo, kakor je Sirija. ki je vedno v strahu pred svojim zapadnim sosedom Izraelom ter škodoželjna Iraku za njegovo petrolejsko bogastvo, privlačno sliko. Sovjetska zveza igra jasno razvidno politiko s tako ponudbo.

To so samo nedavni koraki komunističnega bloka v njegovem gospodarskem prodiranju v široke predele Afrike in Azije, katerih končni cilj je odpraviti v teh deželah sleherni zapadni vpliv.

Trgovina med tkzv. zaostalimi državami in sovjetskim komunističnim blokom je pomembno naraščala od leta 1954, ko so se sovjeti iznenada odločili učinkovito posegati v razburkano politično življenje na Srednjem vzhodu.

Vse satelitske države je Moskva vpregla v svojo kampanjo, poskušajoč prepričati bivše kolonialne dežele, da bodo kljub trgovanju s komunističnim taborom ohranile svojo narodno čast in da so brez skrbi pred nevarnostjo gospodarske nadvlade. Sovjetska kampanja spretno izkorišča stara sovraštva proti kolonialnim velesilam in strah nedavno osvobojenih kolonij pred imperializmom. Z razširjenjem tehnične pomoči in gospodarskih prednosti morejo sovjeti doseči močan vpliv po širnih predelih zaostalih držav. Če se sovjetom posreči prepričati te države, da se oprimejo v svojih industrijskih in modernizacijskih načrtih sovjetsko-komunističnih metod, bodo dosegli zmago nepreračunljivega obsega še za bodoče generacije. Sovjetska gospodarska in tehnična ofenziva predstavlja resno grožnjo gospodarskemu razmahu svobodnega sveta.

La visita del general Aramburu a Rosario

El Presidente provisional de la Nación, general Pedro Eugenio Aramburu visitará el 28 del mes en curso la ciudad de Rosario, desde donde al día siguente seguirá viaje a Posadas.

El general Aramburu y sus acompañante llegarán a las 11 al aeródromo local, donde serán recibidos por el interventor, sus secretarios, autoridades y público. Inmediatamente se dirigirá el presidente a la casa de gobierno. A mediodía almorzará en privado con el comandante de la séptima división de ejército, general Julián García, en la quinta de Santa Catalina. Participarán de ese almuerzo el jefe del estado mayor, el jefe del regimiento 9 de infantería y otros militares.

Por la tarde el presidente concederá audiencias por espacio de dos horas y luego asistirá a la concentración popular que se realizará en la plaza 25 de Mayo, oportunidad en que dirigirá la palabra al pueblo de la República.

En horas de la noche le será ofrecido un banquete, en el Jockey Club, por las fuerzas vivas de la provincia.

El sábado el primer mandatario recorrerá la ciudad, visitando diversas obras públicas en ejecución, hasta las 11, hora en que partirá por vía aérea con destino a Posadas.

Predsednik general Aramburu bo obiskal Rosario

Začasni predsednik republike general Pedro Eugenio Aramburu bo 28. t. m. obiskal Rosario, odkoder bo naslednjega dne nadaljeval potovanje v Posadas.

General Aramburu bo prispel v Rosario s svojim spremstvom ob enajstih dopoldne na krajevno letališč.e Tu ga bo sprejel in pozdravil zvezni interventor s predstavniki ostalih oblasti ter občinstvo.

Z letališča se bo predsednik odpeljal v vladno palačo, opoldne bo pa na privatnem kosilu s poveljnikom sedme divizije generalom Julianom Garcia na pristavi Santa Catalina.

Popoldne bo predsednik dve uri porabil za razne avdience, nato se bo pa udeležil velikega ljudskega zborovanja na Trgu 25 Maja, kjer bo tudi govoril. Njegov govor bodo prenašale radijske postaje.

Zvečer se bo udeležil banketa v Jockey klubu. V soboto dopoldne se bo pa po ogledu raznih javnih del, ob enajstih z letalom odpeljal dalje proti mestu Posadas.

IZ TEDNA V TEDEN

Neznani morilec je izvršil atentat na nicaraguajskega predsednika **Somozo** in ga je težko ranil. Morilec je bil pri atentatu ubit. Oblasti v Nicaragui so zaprle veliko število članov opozicije, **emigranti** te države, ki žive v **Meksiko**, pa so posvetili v svojem časopisu celo stran spominu ubitega atentatorja.

Na Cipru so britanske oblasti izvršile smrtno obsodbo z obešenjem nad **tremi grškimi uporniki**, nakar je vse grško prebivalstvo stopilo v tridnevno splošno stavko. **EOKA** je po stavki sprožila nov val napadov na angleško vojaštvo ter je bilo spet več vojakov in civilistov ubitih in ranjenih. EOKA je tudi objavila, da bo v kratkem pričela z napadi tudi na **francosko vojaštvo** na Cipru.

Zahodna Nemčija namerava potrošiti 10 milijard mark za nabavo orožja in ostale opreme za svojo novo vojsko. Orožje bo nakupila v USA, Angliji, Italiji, Turčiji, Franciji, Belgiji in Španiji.

Sovjeti so v **Albaniji** na otoku **Sasone pri Valoni** zgradili v zadnjih letih veliko podmorniško oporišče, v katerem je prostora za 100 podmornic. Poleg tega so otok spremenili v močno trdnjavo, ki straži vhod v Jadransko morje. V Valoni je nastanjenih za stalno ok. **3500 sovjetskih strokovnjakov** za pomorsko bojevanje. Trdnjavo smatrajo za **sovjetski "Gibraltar" na Jadranu.** Tudi vsa albanska vojska — 50.000 po številu — je pod nadzorstvom sovjetskih častnikov.

Pekinška vlada je objavila, da je zmanjšala svojo vojsko za 2.700.000 mož v času od l. 1949, ko je pregnala Čangkajškove oddelke s celine pa do danes. Prav tako da je zmanjšala provincijske policijske oddelke za 5 milijonov mož v istem času.

ZAPAD IN PETROLEJ

Prevoz petroleja zaradi ogromne svetovne porabe tega goriva bo v bližnji bodočnosti vsled pomanjkanja ladijskega prostora postal težko vprašanje predvsem za industrijske države, ne glede na sueški položaj.

Svetovna poraba petroleja

Svetovna poraba petroleja se z vso naglico dviga. Evropa bo vprihodnjem desetletju verjetno potrebovala že nad 200 milijonov ton petroleja letno iz Srednjega Vzhoda. ZDA ga bodo morale uvažati najmanj 70 milijonov ton na leto. Te številke predstavljajo dva in pol krat večjo potrošnjo petroleja kakor leta 1955. Z modernizacijo sueškega prekopa pod najugodnejšimi prilikami bi mogli prevozno kapaciteto te vodne poti v prihodnjih desetih letih komaj podvojiti. In v tem slučaju bi mogel prekop vzdržati samo polovico vsega potrebnega petrolejskega prevoza.

Nove petrolejske ladje

Pomorske petrolejske družbe bodo morale zato izdelati povsem nove načrte za bodočnost. Praktični odgovor predstavlja graditev na tisoče novih petrolejskih ladij. V prihodnjih desetih letih jih nameravajo zgraditi ok. 3000, med njimi nekaj stotisoč tonskih. S temi bo mogoče pluti okoli južne Afrike z manjšimi stroški za petrolej kakor danes skozi sueški prekop.

Šele načrti

Predno pa bodo te veleladje, za katere danes pomorski inženirji šele rišejo načrte, prišle v promet, pa se bo vprašanje morskega petrolejskega prevoza še poslabšalo. Evropske ladjedelnice so polno zasedene.

Petrolejski vodi

Petrolejski vodi iz Iraka in Perzijskega zaliva pomenijo samo delno rešitev tega problema. Petrolejske družbe se nameravajo vzdržati velikih finančnih vlog za povečanje vodov v tem delu sveta vse dotlej, dokler bo trajala nevarnost podržavljenja petrolejske industrije na Srednjem Vzhodu. Kapaciteta sedaj postavljenih petrolejskih vodov je 40 milijonov ton na leto. Ogromne stroške bi predstavljalo povečanje te kapacitete za 50 odstotkov.

Kočljiv položaj na Bliž. Vzhodu

Nezanesljive srednjevzhodne vlade bodo verjetno še naprej izigravale petrolejske družbe. Toda medtem ko so danes na strateškem položaju, pa more taka njihova politika končno porazno vplivati na njihov dobiček. Zapad bo kupoval petrolej na Srednjem Vzhodu le toliko časa, dokler bo cenejši kakor drugje. Na tem področju se nahajajo tri četrtine na svetu odkritega petroleja, ki ga črpajo z razmeroma majhnimi stroški. Toda potrošniki se bodo obrnili drugam in pričeli uporabljati druga goriva, če bodo srednjevzhodne vlade še dolgo izigravale njih gospodarsko zmogljivost.

Atomska energija

Če bo nujno potrebno, bo Zapad pridelal več petroleja na lastnem področju. Prav tako še ni izkoristil ogromnih ležišč drugih vrst naravnega goriva, da ne omenimo atomske energije, ki dela že velike korake v čas, ko bo postala najcenejša pogonska sila.

ŠTUDIJSKI DAN

slovenska kat. akademskega starešinstva se je vršil tudi letos v nedeljo 23. septembra pri slovenskih šolskih sestrah na Paternalu. Udeležba starešin in akademikov je bila lepa.

Ob deveti uri je imel mašo direktor g. Anton Orehar. V pridigi je govoril o dolžnostih starešine in akademika, zlasti sedaj v izseljenstvu, ko marsikdo ne vrši tistega poklica, kot ga je v domovini.

Po maši so se udeleženci podali iz kapele v predavalnico. Predsednik SKAS g. ravnatelj Ivan Prijatelj je otvoril študijski dan. Po kratkih uvodnih besedah je dal besedo predavatelju na tem študijskem dnevu prof. dr. Ivanu Ahčinu. ..**"Za sodobno katoliško socialno in gospodarsko orientacijo"** je bil naslov izredno zanimivega referata g. dr. Ahčina. Polni dve uri so navzoči sledili njegovim izvajanjem z veliko pozornostjo. V uvodu je najprej ugotovil, da ima kat. socialna orientacija svojo podlago v naravnem pravu, ki gradi na človeški naravi, potem v naravnih normah, kakor jih podajata etika in kat. morala, na socialnem nauku Cerkve in seveda tudi v pozitivni sociološki in ekonomski vedi. Nato je razpravljal v čem se naša krščanska orientacija loči od drugih, o svobodnem in dirigiranem gospodarstvu, ali obstoji katoliški gospodarski sistem. Analiziral je dva ekstrema: liberalizem in socializem. Nato je prešel k sodobnim socialno-gospodarskim tokovom.

Iz klasičnega liberalizma se je razvil **neoliberalizem.** Povod temu razvoju je dalo totalitarno medvojno gospodarstvo in dirigirano socialistično gospodarstvo. Ljudje so si želeli več svobode. Neoliberalizem zastopa idejo oddaljitve od starega liberalizma in socializma. Svobodna konkurenca po njegovem gledanju ni neomejena. V nasprotju s starim liberalizmom priznava etične norme v gospodarstvu. Zagovarja socialno pravičnost, udeležbo delavstva na vodstvu itd. Po kritičnem razčlenjevanju tega nauka s splošnega in krščanskega stališča, je predavatelj poudaril, da sicer tvori neoliberalizem velik napredek od starega, beleži uspehe zlasti v USA in Nemčiji, vendar je pa sprejemljiv za vsak materialistični družabni sestav.

Zanimivo je bilo poglavje o **socializmu.** Predavatelj je posvetil pozornost predvsem revizionističnemu socializmu, to je tistemu, ki se je odločil od komunizma in ga predstavlja leta 1951 obnovljena II. Internacionala, ki povezuje blizu 80 milijonov članov. Navajal je osnovne principe socializma in pokazal na nevarnosti, ki jih ima socializem za krščanstvo. To predvsem marksistični socializem kot ga poznamo danes v Italiji in Franciji. Več uspeha pa ima danes nemarksistični socializem ali laborizem kot ga poznamo v Angliji, Avstraliji, Novi Zelandiji in Skandinavskih deželah. Nima materialistične baze. V navedeni internacionali sta vključena danes oba socializma: marksistični z etatizmom in materializmom ter laborizem z etičnimi osnovami. Bodočnost bo pokazala, kateri bo prevladal v internacionali.

Za največjega ekonoma tega veka velja John Maynard Keynes. Dal je osnovo teoriji, ki jo označujemo **nova ekonomija.** Zgradil je to teorijo na izkušnjah prve svetovne vojne ter velike gospodarske stiske od leta 1929 dalje. Skuša združiti oba ekstrema: liberalizem in socializem. Vendar od socializma sprejema več, dasi je odločno proti vsaki socializaciji, pač pa za daljnosežno državno načrtno gospodarstvo. Velik del državnikov si prizadeva, odnosno si je prizadeval, voditi gospodarstvo po Keynesovi teoriji. N. pr. Roosevelt, Truman, Eisenhower, Attlee, Churchill, pri Francozih zlasti Monnet, sedanji finančni minister, dr. Schacht. Keynesov učenec je tudi dr. Prebisch.

Ko je predavatelj obrazložil to moderno teorijo, je dodal tudi svoje kritične pripombe.

Kot zadnjega je obdelal **komunizem.** Iz tega le nekaj zanimivih ugotovitev: Dobri poznavalci sovjetskega komunizma trdijo, da se komunizmu ni posrečilo, da bi v Sovjetski zvezi ustvaril socialistično družbo. Po 40 letih komunistične diktature ni bila še nobena bistvena točka komunističnega programa dosežena. Tudi po 40 letih neomejenega gospodstva nad več kot šestino suhe zemlje in nad stotinami milijoni ljudi, komunizem še ni prestopil začetne faze diktature, in sicer diktature komunistične stranke nad brezpravnim proletariatom. Pri teh dejstvih navajajo komunisti, da je Rusija pod vlado komunizma gospodarsko ogromno napredovala. Rusija pa je naravno tako bogata zemlja, pa bi bila bolj pravilna ta trditev: Rusija kljub komunizmu gospodarsko napreduje.

Po teh razmišljanjih je predavatelj postavil vprašanje: Kje je mesto za katoličana? Na to vprašanje je odgovarjal tako v odnosu do liberalizma kot socializma ter vseh zgoraj navedenih socialno - gospodarskih tokov.

Predsednik Ivan Prijatelj se je po končanem predavanju predavatelju iskreno zahvalil ter zaključil zborovanje Sledilo je skupno kosilo, po katerem so udeleženci ostali še v prijateljskem razgovoru.

Za osnovne pravice Slovencev na Primorskem

Ob volitvah novega tržaškega župana so zastopniki posameznih strank razlagali tudi svoje programe in stališča v zvezi z nalogami in delom novega tržaškega župana in občinskega odbora. Ob tej priložnosti je govoril tudi občinski svetovalec Slovenske liste dr. Josip Agneletto ter je novi tržaški občinski svet obvestil o stališču in zahtevah Slovencev na tem ozemlju.

V svojem govoru je minimalne slovenske zahteve zgostil v naslednja izvajanja:

"Slovenci, italijanski državljani, so po določilih čl. 3. ustave enakopravni pred zakonom z državljani italijanskega jezika brez vsakršnega plemenskega, jezikovnega ali političnega razlikovanja. Slovenci spoštujejo zakone države in izpolnjujejo svoje državljanske dolžnosti. Zahtevajo pa na drugi strani, da se z njimi postopa kot z državljani z enakimi in polnopravnimi pravicami tako s strani države in ostalih oblasti, kakor tudi s strani javnih in zasebnih ustanov."

"S čl. 6. ustave je Republika prevzela nase obveznosti za zaščito jezikovnih manjšin. Torej tudi za zaščito slovenske narodne manjšine. Posebni statut, ki je priložen Londonski spomenici, ne predstavlja neke novosti, novega instrumenta, ki bi slovenski manjšini priznaval nove pravice, pač pa je to zgolj instrument, ki bolje specificira obseg pravic, ki izhajajo iz 6. čl. ustave za zaščito slovenske narodne manjšine."

"Ni potemtakem združljivo z obstoječimi zakoni in z demokratičnimi načeli, s katerimi je navdahnjena ustava, obdolževati s "slovenskimi politikanti" ljudi, ki terjajo spoštovanje ustave in se poslužujejo jezikovnih pravic, ki jih zakon priznava."

"Slovenci na tem ozemlju niso prišleki, pač pa del avtohtonega prebivalstva, kar je zgodovinska stvarnost. Tudi iz tega razloga se mora spoštovati etnični značaj Slovencev in ga varovati, kakor se mora spoštovati njihova pravica o rabi njihovega jezika v javnem in zasebnem življenju".

"Slovenci so pripravljeni pošteno in iskreno sodelovati z italijanskim ljudstvom v dobro vseh. Spoštujemo italijanski narod in njegove ustanove, zahtevamo pa, da tudi nas spoštuje večina kot državljane z vsemi pravicami in dolžnostmi. Narodno sovraštvo mora izginiti in nadomestiti ga morata mirno sožitje in medsebojno razumevanje. Čas je, da se stare in časovno neskladne nacionalistične miselnosti XIX. stoletja temeljito revidirajo. Ni šovinist tisti Slovenec, ki se poslužuje zakonito priznanega lastnega jezika, pač pa je šovinist tisti na strani večine, ki hoče to uporabo ovirati. Če italijanstvo ni občutilo slovenske nevarnosti pod Avstrijo, kako bi mogla slovenska manjšina ogrožati italijanstvo Trsta pol Italijo s svojimi 50 milijoni Italijanov? Pri vsem tem je tako imenovana slovenska nevarnost nič drugega kot izumetničeno slepilo, ki so si ga izmislili določeni krogi zato, da bi Slovencem zanikali pravice, ki jim jih priznava italijanska ustava."

"Zgodovina nas uči, da je najboljše jamstvo za napredek neke dežele, popolno soglasje med njenimi prebivalci, in najboljša obramba meja je zadovoljitev obmejnega prebivalstva. Izhajajoč iz takih predpostavk, se mi zdi umestno precizirati, kaj Slovenci zahtevajo:

1) Diskriminacija Slovencev, pa naj se skriva že pod kakršno koli obliko, mora izginiti. Krajevne oblasti in meščani bi se morali privaditi, da smatrajo Slovenca za italijanskega državljana z enakimi pravicami in dolžnostmi, ne oziraje se na njegovo poreklo in jezik. Stalno poslušamo pritožbe slovenskih družin, da vladni in občinski poizvedovalni organi preiskujejo in poizvedujejo, ali njihovi otroci obiskujejo slovenske šole, ali občujejo v družini po slovensko, in podobno.

Ta inkvizicija mora enkrat za vselej prenehati! Obračam se na krajevne oblasti in pozivam s tega mesta kompetentne oblasti, naj uporabljajo najstrožje pripomočke za odstranitev teh metod, ki so lastne totalitarnim vladavinam, zato pa poniževalne za demokratično državo.

2) Med slovensko mladino in mlado slovensko inteligenco vlada zelo velika brezposelnost. Ponavljamo svojo zahtevo, da javni, deželni in občinski uradi nameščajo Slovence, dokler ne bo doseženo število, ki odgovarja odstotku slovenskega prebivalstva.

3) Slovenske šole in pogoji za učno osebje se morajo sistemizirati s šolskim zakonom, ki je navdahnjen z demokratičnimi načeli.

4) Slovenske kulturne organizacije morajo uživati podporo iz javnih sredste, da lahko izvršujejo svoje kulturno poslanstvo. Kulturne domove, ki se gradijo oziroma dovršujejo, je treba izročiti celotni etnični skupnosti, da bi služili vsemu prebivalstvu in ne eni sami politični stranki oziroma njenim organizacijam.

5) Vztrajamo na zahtevi, da se končno ratificira in objavi Spomenica s posebnim statutom.

6) Vedno smo bili zagovornki proste cone in carinskih sprostitev. Prosta cona ne bi mogla biti ustanova s centrifugalnimi težnjami, pač pa nasprotno bi postala ustanova s centripetalnimi težnjami, kar bi bilo ena izmed predpostavk za gospodarsko zadovoljitev tržaškega prebivalstva.

7) Ustanovitev dežele Julijske Benečije bi bil korak naprej proti samoupravni decentralizaciji v korist gospodarskega dviga dežele in posebno še Trsta.

8) V občinski upravi bi morala večina v interesu uspešnega sodelovanja vseh sekcij občinskega sveta prepustiti manjšinam občinskega sveta možnosti za boljši nadzor, ki so v preteklosti izostale. Na ta način ne bi se samo razpršilo nezaupanje, pač pa bi se doseglo aktivno sodelovanje vsega občinskega sveta v očitno koritst občinskega gospodarstva in vsega tržaškega prebivalstva".

SVET SPOZNAVA SLOVENCE

Kakšen ugled uživamo Slovenci, se je znova pokazalo na študijskih dnevih mladih krščanskih demokratov na Nizozemskem, ki so se vršili od 10. do 15. septembra v Berg en Dal-u, blizu mesta Nijmegen. Udeležilo se ga je lepo število mladih krščanskih demokratov iz Nizozemske, Francije, Nemčije, Belgije in Poljske. Slovence je zastopal dr. Stanislav Mikolič.

Slovenski zastopnik je vzbujal prav posebno pozornost in je bil edini, kateremu so časnikarji še posebej stavili razna vprašanja. Razgovor s časnikarji je bil nato objavljen v več nizozemskih časopisih. Posebno obširno poročilo je prinesel vodilni katoliški časopis na Nizozemskem "Dageblat", ki je objavil tudi sliko dr. Mikoliča, nato pa podatke o slovenskem narodu in posebej o Slovenski ljudski stranki.

Študijske dneve je organizirala nizozemska skupina N.E.I. (Nouvelles Equipes Internacionales), ki jo sestavljata katoliška Ljudska stranka, v kateri so katoliki demokratje, in Protirevolucionarna stranka, ki jo sestavljajo protestantski demokratje na Nizozemskem. Študijskim dnevom je predsedoval L.G.A. Schlichting, profesor na katoliški univerzi v Nijmegen-u. Glavna vsebina študija je bila: Krščanska miselnost in narodne zahteve. Poleg načelnih referatov so bili tudi referati o konkretnih vprašanjih, ki predstavljajo teške probleme za razne narode in ki jih je treba reševati v duhu krščanskega univerzalizma (Sarsko vprašanje, zedinjenje Nemčije, meja med Poljsko in Nemčijo, zaščita narodnih manjšin, vprašanje Severne Afrike itd.).

Ob tej priložnosti je dr. Mikolič sprožil vprašanje slovenski meja in slovenskih narodnih manjšin, kar so vsi poslušali z veliko pozornostjo. Tako je zbor mladih krščanskih demokratov, kateremu so prisostvovali tudi starejši politiki (J. W. van de Poel, dr. E. Klepsch, J. Mallet in drugi) spoznal našo koroško, tržaško in goriško vprašanje ter vprašanje Beneških Slovencev. Za Slovence je bil to prav gotovo pomemben dogodek.

Na teh študijskih dnevih so razpravljali tudi o potrebi ustanovitve krščansko-demokratske internacionalne in krščansko-demokratske tiskovne agencije.

BRALI SMO...

ZA ČLOVEČANSKO REŠEVANJE USODE JUGOSLOVANSKIH BEGUNCEV

Beguncev iz Titovini je vedno več. Vsak dan prihajajo novi in znova opozarjajo svet na nevzdržnost razmer pod komunistično diktaturo. Položaj teh beguncev v Italiji je težak. O njem razpravlja tržaška "Demokracija". Ugotavlja tole!

"Položaj jugoslovanskih beguncev, ki se dan za dnem in noč za nočjo stekajo v Italijo, postaja vedno boli vznemirljiv in nevzdržen. Samo januarja letos jih je prišlo 180, februarja 150, marca 250, aprila 300, maja 510, junija 430, julija 430, v sedmih mesecih torej 2250 oseb, v večini mladih, za delo sposobnih moških, ki imajo, oziroma bi morali imeti pred seboj še vse življenje. Dotok torej celo narašča in ne kaže znakov vpadanja. Večina teh beguncev ne more dokazati svojega političnega značaja in so smatrani za tako imenovane "ekonomske begunce", katerih sicer zadnje čase ne vračajo več vseh, pač pa jih večidel zaprejo v taborišča, brez upanja na vključitev v redno življenje in delo. Tam živé na pol zaprti, ne da bi imeli vsaj teoretično upanje na emigracijo, kakor ga lahko gojijo "politični" begunci. Toda tudi slednje prav tako internirajo, s čemer jim onemogočajo uživanje vseh tistih pravic, ki bi, po veljavni republiški ustavi, šle vsem osebam, ki iščejo politično zatočišče v Italiji.

Številni protesti tako na mednarodni ravni, kakor tudi — kar je treba posebej poudariti in priznati — italijanske javnosti, so torej vsaj dosegli, da so nehala sramotna množična vračanja. Osvobodilni odbor za Istro je dosegel za vse Istrane, pa naj bodo te ali one narodnosti, poseben postopek. Tisti, ki so italijanske narodnosti, sploh ne pridejo pred komisijo, ostalih pa ne vračajo, niti če niso priznani za "politične". Tudi komisija, ki klasificira begunce v "politične" ali "ekonomske", postopa bolj širokovestno kot je postopala v samem začetku. Na eni svojih zadnjih sej je n. pr. obravnavala 450 slučajev in samo 66 beguncem je odrekla "politični" značaj. Toda tudi od teh 66 jih je vrnila samo eno četrtino, medtem ko je ostale pridržala v taborišču.

Tako se je postopek z jugoslovanskimi begunci nekoliko izboljšal, toda njihova usoda ni rešena. V taboriščih se samo veča zaloga človeškega blaga, ki zre v brezupno bodočnost. Dejansko so to zaporniki, ki niso zagrešili drugega kot to, da so si želeli svobode, da so bežali izpod komunistične tiranije. Težišče vprašanja se je samo preneslo, ni več v problemu vračanja, temveč v problemu sistemiziranja beguncev. In tu ga je treba zagrabiti.

Ruggero Rovatti je napisal nedavno v "Piccolo Sera" o tem vprašanju tehten, trezen in s človečansko zavestjo prežet članek, iz katerega smo posneli tudi malo prej omenjene podatke. Po njegovem bi morale italijanske oblasti pri reševanju položaja beguncev ubrati dve poti: predvsem bi morale postopati skladno z ustavo, ki priznava tujim državljanom in ljudem brez državljanstva, ki so politični begunci, določene pravice; poleg tega pa bi morala Italija predlagati, da se izpremeni čen 48. Ženevske konvencije, ki določa, da se priznavajo pravice begunca samo političnim beguncem.

Ne moremo drugega kot samo pozdraviti ta glas, ki se dviga iz sicer že z lastnimi brezposelnimi preobremenjene Italije, ki pa vkljub temu dokazuje, da v italijanski javnosti ni zamrl občutek za krivico, človečansko vzajemnost in čast, ki ne dovoljuje, da bi bil grobo razočaran, kdor se je poln zaupanja in nad zatekal v njeno sredo. Glede tega je bilo sicer storjenih že veliko napak, toda še vedno je čas, da se jih vsaj deloma popravi, da se neha politične begunce obravnavati kot politično sumljive ljudi, izročene na milost in nemilost policijskim ukrepom in zapostavljanjem ter se jim vrne in prizna njihovo človečansko dostojanstvo.

Italija bo samo pridobila, če z dejanji dokaže, da ne mara slediti zgledu držav, ki so po drugi svetovni vojni s silo repatriirale protikomunistične borce v Evropi, ne zgledu Francije, ki je repatriirala protikomunistične vojne ujetnike po prenehanju sovražnosti v Viet-

(Nadaljevanje na 3. strani)

ARGENTINA

V mestu Santiago del Estero je te dni zasedala nacionalna konvencija Krščansko-demokratske stranke. Navzočih je bilo 115 delegatov, t. j. po pet delegatov za vsako volilno okrožje v Argentini. Teh je pa 23. Na konvenciji je dosedanje vodstvo podalo poročilo o delu pri organiziranju stranke, razpravljali so nadalje o političnem položaju v državi ter o stališču stranke do njega in vlade osvobodilne revolucije, sprejeli smernice za delo stranke v bodočnosti ter poudarili glavne zahteve strankinega programa. Izvolili so tudi novo strankino vodstvo. Glavno poročilo je podal predsednik stranke dr. Luka Ayarragaray. Naglašal je, da so za sedanji položaj v državi krive stare politične stranke, ki pritiskajo na vlado s svojimi čisto strankarskimi zahtevami ter skušajo svoje politične cilje spremeniti v instrument svojih apetitov. Zato tudi ni pravega soglasja med cilji, ki jih je imela osvobodilna revolucija in med sedanjim delom po provincah in občinah. Stare politične stranke bi se rade proglasile in vsilile za lastnike in dediče revolucije, ki ni bila izvršena zanje, ampak za vse Argentince. Zato dr. Ayarragaray znova poudarja odgovornost tradicionalnih strank za sedanje še neurejeno stanje v Argentini. Pravi tudi, da so tudi taki, ki se proglašajo za demokrate in celo kristjane, pa se skušajo polastiti položajev z notranjim "pučem" v vladi. Za Krščansko demokratsko stranko pravi, da je ostala v polni meri zvesta idealom revolucije ter v njej ni iskala nobenih koristi. Omenja tudi konspiracijo molka, t. j. sedanje časopisje z izjemo "La Prense" molči o važnejših strankinih odločitvah. Stranka hoče po njegovih besedah postati pravo ljudsko gibanje. Razveseljivo dejstvo je, da uživa močne simpatije med delovnim ljudstvom. Oster v svojih izvajanjih je bil tudi drugi prvak stranke dr. Manuel Ordoñez. Dejal je, da mora stranka objaviti kaj smatra ona za cilje osvobodilne revolucije, ki jih sedaj vsaka strankaka izrablja in izkorišča za svoje strankarske namene. Tudi on obtožuje stare politične stranke za še neurejene razmere. Zavzema se za to, da mora krščansko - demokratska stranka napram vladi in ostalim političnim strankam jasno označiti svoje stališče. V debati o političnem položaju so govorniki nagiašali, da obstoja kontradikcija med izjavami in delom predsednika ter delom interventorjev po posameznih provincah, ki so docela eksponenti posameznih političnih strank in političnih skupin. Od vlade zahtevajo več socialnega čuta in hitrejše reševanje aktuelnih vprašanj, ki tarejo prizadete sloje. Zlasti dr. Ayarragaray je zahteval, da morajo biti tisti, ki so pod prejšnjim režimom delali zločine in mučili nedolžne ljudi, kaznovani. Ostro obsoja vsako politično obračuvanje z nasprotniki in je proti odpuščanju delavstva iz političnih razlogov.

Kot glavne politične zahteve je nacionalna konvecija postavila zahtevo, da mora prenehati državni monopol pri vzgoji mladine, da mora vlada takoj izdati dekret, s katerim bo možno ustanavljanje privatnih vseučilišč, je za spremembo ustave pred predsedniškimi volitvami, zahteva proporcionalni volilni sistem, izdanje statuta o političnih strankah, ki morajo v svojem delovanju uživati polno svobodo, vrnitev dnevnikov in radijskih postaj pravim lastnikom ter končno ostro nastopa proti komunizmu, nacionalizmu in kapitalizmu.

Nadalnje sodelovanje strankinih predstavnikov v nacionalni junti pa stranka veže za izpolnitev teh le pogojev: Dr. Salgado, mora dobiti polno satisfakcijo za aretacijo in za očitke, češ, da je delavstvo, ki ga je branil kot odvetnik, hujskal na stavko. Satisfakcijo mora v Rio Negro dobiti tudi stranka in to z uradno objavo. Zvezni interventor v provinci Neuquen, ki je glavni krivec za tamošnje dogodke, pa mora biti odstranjen.

V vodstvo stranke so bili izvoljeni: Jose A. Allende, Dr. Lucas Ayarragaray, Juan T. Lewis, dr. Manuel Ordoñez, Juan Jose Torres Paz, Francisco de la Vega, Carlos A. Imbaud, Rodolfo Martinez, Jose Riccis, Horacio Sueldo in Luis Morea.

Vlada je izročila dominikancem v Buenos Airesu za popravilo bazilike sv. Dominika in dominikanskega samostana kot svoj prispevek znesek 2 milijona pesov. Dominikansko baziliko in samostan je kot znana zažgala poulična druhal po neuspeli junijski revoluciji lansko leto.

Minister za delo dr. Raul Migone je podal ostavko. Za naslednika je imenovan dr. **Horacio Aguirre Legarrete.**

Novice iz Slovenije

Učiteljski pevski zbor Emil Adamič slavi letos 30. letnico ustanovitve. Ta jubilej je proslavil z vrsto koncertov v inozemstvu in na ljubljanskem festivalu. Ljubiteljem pesmi je pripravil lep užitek v Strasbourgu, Parizu in Zürichu. V Strasborgu je pel za radijsko snemanje, nadalje na zaključnem šolskem festivalu, imel pa tudi samostojen koncert. V Parizu je nastopil na televizijski, v Zürichu pa na radijski postaji. Predhodnik tega zbora je bil Pevski zbor slovanskega učiteljstva v Trstu, ki ga je ustanovil Srečko Kumar. Sedanji dirigent Učiteljskega pevskega zbora je prof. Jože Gregorc.

V let. poletnih mesecih se je mudil v Ljubljani na obisku dr. Vojeslav Mole, redni profesor na univerzi v Krakovu. Imel je več predavanj. Tako med drugim o poljski umetnosti v dobi romantike ter o ruski umetnosti v času realizma.

Znani slov. grafiki Miha Maleš, France Mihelič Božidar Jakac, Riko Debenjak in Maksim Sedej so dobili povabilo, da se s svojimi deli udeleže razstave v angleški umetnostni galeriji The Towner Art Gallery v Eastbournu pri. Londonu.

Univerzitetni svet v Ljubljani je potrdil izvolitev nekaterih novih profesorjev in docentov. Nove učne moči na univerzi so: Na medicinski fak. izredni izredni profesor dr. Vladimir Trampuž, docenti pa dr. Draško Vilfan, dr. Marijan Borštnar in dr. Leon Matajc, honorarni docent pa dr. Julaj Kallay. Na tehnični fakulteti redna profesorja dr. ing. Franjo Hočevar in ing. Vratislav Bedjanič.

Na prirodoslovno — matematično-filozofski fakulteti so odprli drugi letnik farmacije.

Na sestanku upravnega odbora Slov narod. gledališča v Ljubljani sta poročala o uspelem gostovanju ljb. drame in opere v Holandiji in Parizu v. d. ravnatelja opere Smiljan Samec ter ravnatelj drame Slavko Jan. Ravnatelj opere je navajal, da uspeh ljb opere v Parizu "daleč presega vsa, tudi najlepša in najdrznejša pričakovanja". Pravi, da si je s tem ljb. opera "priborila vstop na vse evropske operne odre". To trditev utemeljuje s številnimi povabili, ki jih je že prejela iz Anglije in Italije. Po njegovem poročilu ljb. opera lahko računa, da bo morala vsako leto izvršiti vsaj eno, če ne dve turneji, ker da je "s povabili naravnost zasuta". Ravnatelj drame Slavko Jan je pa naglašal, da je uspeh drame s Cankarjevimi Hlapci na pariškem festivalu še pomembnejši, ker so se morali dramski umetniki "boriti še z večjimi težavami, kakor pa operni. Prepričati so morali francosko publiko s slovensko besedo samo z izredno umetniško prepričljivostjo podajanja publiki nerazumljivega teksta." Za to priložnost so Cankarjevi Hlapci izšli tudi v francoskem prevodu.

Umrl je upok. veterinarski inšpektor Hugon Turk. Bil je najstarejši slov. živinozdravnik. Znan je tudi po svoji knjigi "O zdravju in boleznih domačih živali".

V celjskem okraju je bilo v minulem šolskem letu 131 osnovnih šol, dve pomožni šoli, 20 nižjih in 2 popolni gimnaziji, eno uciteljišče in Srednje-ekonomska šola. Ljudsko šolo je obiskovalo 20.494 otrok, v pomožnih šolah jih je bilo 173. V nižjih gimnazijah so imeli 5438 dijakov in dijakinj, v dveh popolnih gimnazijah 2231. Učiteljišče je obiskovalo 318 dijakov in dijakinj, na Srednji - ekonomski šoli jih je pa bilo 279.

Slovenska izseljenska matica v Ljubljani je tudi ena izmed ustanov sedanjega komunističnega režima doma za širjenje komunistične propagande med izseljenci in za njihovo pridobivanje za sedanje družbeno ter državno ureditev. To je potrdila tudi z razstavo, na kateri je bil prikazan izseljenski tisk. Vsak se pa moti, če misli, da je bil na tej razstavi prikazan ves slovenski izseljenski tisk. Kaj še! Samo komunistični in tisti, ki hlapčuje komunističnim gospodarjem doma. O bogatem izseljenskem tisku slovenskih novih naseljencev v **svetu** — niti duha in niti besedice!

V bližini Ormoža so naleteli na zanimive najdbe iz prazgodovinske dobe. Odkrili so celotno ilirsko naselbino, staro okoli 3000 let.

Na glavnem trgu v Nabrežini bodo postavili spomenik pok. pesniku dr. Igu Grudnu. Načrt zanj bo napravil nabrežinski rojak kipar Čelo Pertot, ki živi v Stockholmu.

Člani Slovenskega okteta iz Ljubljane so pod vodstvom prof. Janeza Bole-ta imeli na koncertni turneji po Kitajski velik uspeh. Med potjo so nastopili tudi v nekaterih sibirskih mestih, zlasti v Irkutsku. V Pekingu so imeli po vrsti 7 koncertov. Kitajska kritika je posebno pohvalila pesmi "Žabja svatba" in "Moj očka ima konjička dva". Slov. pevci so zapeli tudi nekaj kitajskih pesmi. Kitajski listi so pisali, da so jih lepo podali. Med solisti, ki so spremljali pevsko skupino, je žela največ uspehov prvakinja ljubljanske opere Vilma Bukovčeva. O njej poroča tržaški "Novi list", da je po vsakem koncertu dobivala tudi "nešteto ženitnih mudb" in "da bi jo bili mladi kitajski ljubitelji petja najraši obdržali kar tam".

V Grosuplju so odkrili spomenik ameriškemu pisatelju slov. rodu Lousu Adamiču, ki je v USA s svojim nastopanjem in pisano besedo delal med zadnjo vojno in po njej propagando za sed. komunistični režim doma.

V Ljubljani je bila mednarodna razstava telekomunikacij. Poleg domače tovrstne industrije so bila zastopana industrijska podjetja za telekomunikacije tudi iz zahodne in vzhodne Evrope. V času razstave so bile v Ljubljani tudi redne televizijske oddaje. Poleg sprejemnih aparatov tujih držav so bili razstavljeni tudi sprejemniki domače industrije.

Na Reki je bila razstava domačih in tujih umetnikov. Skupno je bilo razstavljenih 140 slik in 50 kipov. Od slov. umetnikov so bili med drugim zastopani Gabriel Stupica, Stane Kregar, Maksim Sedaj in Drago Tršar. Nagrado za slikarstvo je prejel slov. umetnik Gabriel Stupica za svoji sliki Deklica s pahljačo in Interieur.

Na razstavi na Beneškem bienalu je dobil Goričan Zoran Mušič, ki je razstavil svoje slike v pariškem paviljonu, nagrado beneške občine.

Univ. prof. dr. Anton Slodnjak je napisal novo Zgodovino slovenske književnosti. Izšla bo v Berlinu.

Slov. tenorist Josip Rijavec je nedavno slavil 40. letnico svojega umetniškega delovanja. V ljb. gledališču je prvikrat nastopil leta 1916. Glasbene študije je dokončal na glasbeni akademiji na Dunaju, nakar se je vrnil domov ter postal prof. na šoli Glasbene matice. Začel je tudi redno nastopati v gledališču. Kmalu so ga izvabili v Zagreb, kjer je ostal več let. Nekaj časa je bil član tudi Državne opere v Berlinu, nato pa v Beogradu. Kot gost je nastopal po vsem svetu. Pel je v slovenskem, hrvaškem, srbskem, nemškem, italijanskem, francoskem in drugih jezikih. Predvojni glasbeni kritiki so ga uvrščali med najboljše tenoriste na svetu in ga postavljali v isto vrsto s Carusom, Giglijem in drugimi. Sedaj je profesor solo petja na beograjski glasbeni akademiji.

Vsak teden ena

POBIČ SEM STAR ŠELE...

Pobič sem star šele osemnajst let
cesar me hoče k soldatom imet.
Kakc bom soldat
k' sem fantič premlad,
ne morem še puške držat.

Pri fari zvonovi že milo pojo,
od fantov, dekličev jaz jemljem slovo.
Pa jemljem slovo,
da Bog ve, kako,
nazaj me nikol' več ne bo.

Očka in mamka pa jokata se,
ker vidita fante preoblečene vse.
Preoblečeni so,
na vojsko gredo
nazaj jih nikol' več ne bo.

Bratec in sestra pa jokata se
od bratca preljubga ločujeta se.
Oj bratec ti moj,
nikar ne žaluj
saj prideš tud' ti za menoj.

V kasarno sem stopil korajžen, vesel,
sem puško zagledal, sem jokat začel.
Oj fantič ti moj,
nikar ne žaluj,
veselo zavriskaj, zapoj!

(Nadaljevanje z 2. strani)

namu, ne zgledu Portugalcev, ki se pripravljajo, da repatriirajo protikomunistične begunce, ki so se preko Hong-Konga zatekli v Maceo, in končno ne zgledu Tita, ki vrača romunske begunce.

Njena zasluga bo še toliko večja, če z mednarodnimi pobudami poskrbi, da se kaj takega tudi drugje prepreči in se potem nesrečnikom omogoči, da začno novo, redno, dela in zadovoljstva polno življenje.

Vprešanje beguncev dozoreva v vprašanje vesti svobodnega sveta. Če bo vprašanje našlo potrebno razumevanje, se bo v zasužnjenih okrepila vera v plemenitost svobodnega sveta in ojačila želja po svobodi in demokraciji".

Slovenci v Argentini

BUENOS AIRES

OSEBNE NOVICE

Poroka. V soboto dne 15. septembra sta se v San Martinu poročila g. **dr. Vladimir Pezdirc** in gdč. **Ljudmila Rezelj**, hčerka pok. sodnika Josipa Rezlja. Za priči sta bila: Nevesti njen brat g. **Jože Rezelj**, ženinu pa gdč. **Inge Goll.** Poročne obrede je opravil g. duh. svetnik **Karel Škulj.** Iskreno čestitamo in želimo vso srečo ter obilo božjega blagoslova.

SLOVENSKI TISK V ARGENTINI

Nova mladina, glasilo slov. srednješolcev v Argentini. Štev. 5. Vsebina: Leta 1956; Luč z gora (Nadaljevanje), Kotiček Dijaškega odseka SDO: Najin vzor: Edith M. Moore, Ali hočeš biti simpatična?; Prvi stiki z mendoškimi dijaki; Urednik poroča.

LANUS

Mladinski nastop

v Lanusu je vsako leto prireditev, na katero radi prihite Slovenci ne samo iz Lanusa, ampak tudi iz vseh slovenskih naselij na področju Vel. Bs. Airesa. Tako je bilo tudi letos v nedeljo dne 16. septembra t. l.

Po dolgotrajnem deževju nas je tega dne pozdravilo lepo pomladansko sonce. Že v dopoldanskih urah je bilo na športnem igrišču v Slovenski vasi, zelo živahno. Prihajali so stari in mladi in prijemali za delo ter urejevali vse potrebno za popoldanski nastop.

Začetek programa je bil napovedan za drugo uro popoldne. Fantje in dekleta so bili točni in so s programom začeli res ob napovedani uri. Zanimanje športnikov je pritegnila nogometna tekma med naraščajniki SFZ Moron in odsekom Jože Mehle v Lanusu. Bila je živahna. Igralci na obeh straneh so bili približno enako močni, kar je pokazal tudi rezultat 0:0.

Gdč. Zdenka Virantova je tudi tokrat pripravila udeležencem mladinske prireditve prijetno presenečenje z otroškim prizorčkom. Prav tako tudi z rajalnim nastopom deklet. Fantje iz Lanusa za dekleti seveda niso hoteli zaostajati in so se tudi oni postavili s telovadnim nastopom.

Sledila je odbojkaška tekma med B moštvom SFZ Moron in šestorko fantov in Lanusa. Rezultat je bil sledeč: 15:9 za Lanus, 15:11 za SFZ Moron in 15:7 za Lanus. Tekmo je prav dobro sodil g. Slavko Bagatelj.

Ves čas prireditve se je po športnem prostoru razlegala slovenska pesem. Večino jih je zapel lanuški slovenski pevski zbor pod vodstvom svojega pevovodje g. Mirka Spacapana. Nekaj so jih pa oddajali tudi s plošč.

Po končanem programu se je na športnem igrišču razvila prijetna, domača družabna prireditev. Dekleta in fantje so se v obilni meri potrudili, da so bili gostje dobro postreženi z različnimi jedili in pijačo. Dobro raspoloženje je stopnjevala vesela glasba in lepo slovensko petje.

Rojaki so bili veseli, da so tako lep nedeljski popoldan prebili v družbi lanuške slovenske mladine ter se z njo veselili njenega napredka in njenih uspehov.

RAMOS MEJIA

Osmi prosvetni večer Krajevnega odbora Društva Slovencev, združen z občnim zborom Krajevnega odbora, bo v nedeljo 30. septembra t. l. ob pol sedmih zvečer v cerkveni dvorani v Ramos Mejia.

Na programu je zanimivo predavanje g. urednika Joška Krošlja in na koncu šaljivi prizor.

21. oktober:
OTVORITEV IN BLAGOSLOVITEV SLOVENSKEGA DOMA V SAN JUSTO

Zakaj naši rojaki vedno v večjem številu nalagajo svoje prihranke po posredovanju F. in J. Krištof?

Zato, ker jih že triletna izkušnja uči, da so naložbe varne, izplačila točna in obresti visoke.

Francé in Janez Krištof, 25 de Mayo 533, 3º, CAPITAL. T. E. 31-6435.

FRANC WERFEL — Prevedel: KAREL MAUSER (8)

PESEM O BERNARDKI

S. Fischer Verlag, Frankfurt am Main

Če je čepela v kotu ali ob jutru brez spanja strmela v zid, so se ti madeži hitro menjavali v neverjetne oblike, ki so dobivale podobo spačenih, demonskih obrazov. Tudi Orfid, veliki bradati kozel kmetice Lagués iz Bartrèsa, se je često povračal med te obraze. Nekoč je zlobna žival z nagnjenimi rogovi podila malo pastirico preko travnika. (Oh, zakaj mora biti ravno ona, ki ljubi le sladko, ljubko, prijetno in lepo, biti izpostavljena takim grdim prikaznim?)

Bernardka, ki je z očmi prisesana na brezkrvne Gospejine noge, hoče vzdigniti roko, da bi se prekrižala, toda zaman. Roka je težka in hroma ter visi ob telesu kakor neznana teža. Niti prsta ne more premakniti. Vendar ji tudi ta ohromelost ni neznana. Včasih, v mučnih sanjah, ko je hotela klicati na pomoč Odrešenika proti napadom satanovim, so ji odpovedali udje in glas.. Toda tokrat se ji zdi, da ima nemoč roke nek poseben razlog. Morda je Gospa videla njene preudarne misli in jo hoče zato kaznovati. Mogoče pa se je Bernardka pregrešila s tem, da se je poskušala prekrižati in na ta način napravila nepopravljiv "faux pas". Kar se tiče križa, bi imela Gospa gotovo prednost.

In res: Gospa v votlini je zelo počasi, učeče dvignila desnico z nežnimi prsti in napravila prek obraza velik, bleščeč križ, ki ga Bernardka še pri nobenem človeku ni videla. Zdelo se je, da je ostal v zraku. Pri tem ji je bil obraz zelo resen in ta resnost je bila nov val tiste ljubkosti, ki omamlja.Bernardka se je do sedaj v življenju pri križanju, kakor vsi drugi ljudje, komaj pritaknila čela in prsi. Zdaj pa čuti, kako jo je nekdo z ljubeznivo silo prijel za roko. In ta ljubezniva sila jo vodi za ledenomrzlo roko kakor otroka, ki ne zna pisati, da napravi taisti, veliki in neizrečeno lepi križ na čelo. Zdaj Gospa spet prikima in se nasmehne, kakor da bi se posrečilo nekaj važnega in neprecenljivega.

Po tem križu nastane nov odmor, ki ga napolnjujeta očarljivo gledanje in ljubezen. Bernardka bi rada nekaj povedala, prišla z besedo na dan, vsaj z brezobličnimi glasovi, jecljaje, s spoštovanjem in z nežnostjo. Toda ali sme spregovoriti, preden ne spregovori Gospa? Seže v žep in izvleče rožni venec. Kaj boljšega ne zna napraviti...

Vse lurške žene nosijo rožni venec stalno pri sebi, kot zvesto orodje svoje pobožnosti. Uboge roke zgaranih žena ne morejo mirovati. Molitev s praznimi rokami se jim ne zdi prava. Rožni venec pa je nek način nebeškega ročnega dela, nevidno šivanje, pletenje ali kvačkanje izvezeno s petdesetimi Zdrava-Marijami moleka. Kdor ga vsak dan moli, ta si bo stkal lepo pletenino, s katero bo nekoč veliko Usmiljenje moglo pokriti del njegovih grehov. Ustnice sicer naučeno šepetajo angelske besede Devici, duša pa se mudi na pašniku svetosti. Čeprav misli včasih zaidejo na stranpot in se plaše zavoljo pretiranih cen jajc, čeprav se včasih zgodi, da kdo ob kakšni Zdravi Mariji celo zakinka — nič zato, duh se vendar mudi v večji skritosti kakor sicer. Mati Soubirous ravna z rožnim vencem kakor vse druge lurške žene. Bernardka pa je še mlada in vse prej kakor pobožna, saj jo sestra Marija Terezija Vaouzous imenuje poganko. In res ima komaj kaj pojma o verskih skrivnostih. Vendar nosi svoj rožni venec s ponosom, ker je vendar znamenje dozorevajoče ženskosti.

Zdaj dvigne pogumno svoj molek iz oglodanih črnih krogljic proti Gospej. Videti je, da je Gospa na to že dolgo čakala. Spet se nasmehne in prikima, kakor da jo je dekličina domislica zelo razveselila. Tudi v njeni, lahno dvignjeni desnici je opaziti rožni venec. Ni to navadni rožni venec dninarskega otroka, tamveč dolga veriga bleščečih biserov, ki sega skoraj do zemlje. Tudi kraljica nima takega. Na koncu moleka se v spreminjajoči luči blešči zlat križ.

Bernardka je vesela, da more slišati svoj glas, čeprav se ji zdi popolnoma spremenjen.

Zdrava Marija, milosti polna, prične prvo desetko Zdravih Marij. Pri tem ostro opazuje Gospo, če tudi morda moli zraven. Toda njene ustnice so negibne. Videti je, kakor da ji ni mar, da bi izrekla angelski pozdrav. Z mehko vdanostjo opazuje mrmrajočo deklico. Vselej, kadar je angelski pozdrav pri kraju, spusti jagodo, ki jo drži med kazalcem in palcem. Vendar vedno čaka, da najprej Bernardka premakne svojo črno krogljico. Ko je desetka zaključena, in pride do klica "Čast bodi Očetu in Sinu in Svetemu Duhu", Gospa kakor oživi in njena usta nemo zoblikujejo besede.

Še nikoli ni Bernardka svojega rožnega venca tako dolgo molila. Gotovo je najmočnejše sredstvo, da tako priklepa Gospo. Njej je samo to važno. Boji se, da se bo Ljubljena utrudila, da se bo naveličala, ker je z vsemi silami prisesana na njeno obličje in se ji ne bo več dalo zavoljo takele Soubirousove hčerke stati v nepripravni votlini, prav na robu pečine, s katere se prav zlahka prevrneš. Gotovo je zelo težko neprestano tako stati in poleg vsega še v takem vremenu. Oh, kmalu bo odšla in me pustila samo...

Po trideseti Zdravi Mariji jo je popustila tudi ta misel in ta strah. Bernardka je samo še živo gledanje. Oči se ne utrudijo. Vse drugo življenje se umakne. Niti kamna ne čuti, na katerem kleči, ne ledenega mraza, ki jo obpihava. Čuti samo toplo, srečno dremavost.

Kako mi je dobro, kako mi je vendar dobro...

OSMO POGLAVJE

Nezaupnost sveta

Šale čez dobrih dvajset minut se vrneta Marija in Jeanne spet k potoku. V nižini med Massabiello in občinskim gozdom sta nabrali veliko butaro dračja. Deklici jo komaj vlačita. Hrkata in se potita in še k mari nimata Bernardke. Prva se ustraši Marija. Doli ob potoku na produ kleči sestra v čudni, togi drži. Med palcem in kazalcem desne roke drži svoj rožni venec. Bela nogavica leži poleg nje na zemlji. Bleda je kakor mrlič. Še celo njene ustnice, ki so vedno tako sveže, so docela brezbarvne. Oči strme proti votlini, toda to so oči slepca, v katerih je videti samo belino. Na okamenelem obrazku, na katerem ni opaziti dihanja, leži blažen smehljaj. Takega je nekoč Marija videla na mrtvem obrazu sosede.

'Bernardka, hoj, Bernardka", zakliče sestra.

Nič odgovora !Klečeča ni ničesar čula. Sedaj zakriči še Jeanne Abadie:

"Ti, ne norčuj se tako neumno!"

Nič odgovora. Klečeča ničesar ne čuje. Marija je prestrašena. Usta se ji zategnejo, glas se ji trese:

"Oh, morda je mrtva... Astma jo je gotovo umorila, o sveta Devica!"

"Ah, kaj", ugotovi izkušena Abadie, "če bi bila mrtva, bi ležala. Ali si že videla mrtvega človeka, da bi klečal?"

Sestra vendarle zajoka:

"In če je vendarle mrtva, Jezus, Marija..."

"Jo bova že zbudili. Gotovo se norčuje iz naju. Pojdi..."

Vzame nekaj kamenčkov in jih prične metati proti Bernardki. Nazadnje eden vendarle zadane klečečo v levo stran prsi. Dvigne glavo. Ozre se okrog sebe. Počasi se vrača življenska barva v njena lica. Globoko gre po sapo. Nato vpraša:

"Kaj je vendar?"

Od udarca kamenčka do besed "Kaj je vendar?" je minilo le nekaj sekund. Toda te sekunde so bile dolga, dolga pot, ki se časovno ne dajo označiti. Ko je nenadni udarec zadel Bernardkine prsi, je Gospa izginila. Na kakšen način je izginila, tega bi deklica ne mogla povedati. Ni se razpršila, ni izginila v luči. Le kako tudi, saj je bila iz mesa in krvi, in je bila oblečena v dragoceno obleko? Vendar ni odšla vidno, ni utonila v zatemnelo votlino. Reči bi se moglo, da je v srčni nežnosti zazibala deklico v neko duševno odsotnost, da bi srečnice ne užalostila. Nato je izginila. Čudna sreča je bila tako nova, tako polna, da Bernardka slovesa niti začutila ni...

To srečo pa je morala drago plačati z zavestjo navadnega stanja. Začutila je predvsem čudno, z gnusom pomešano začudenje nad vsem, kar vidi. Počasi se

SLOVENCI PO SVETU

USA

Edi Gobec, ki je lani z odliko končal petletni študij sociologije, je za svoje dosedanje uspehe v študiju dobil novo priznanje s tem, da je med 50 drugimi odlikovanci dobil štipendijo za nadaljevanje študija na katerikoli severnoameriški univerzi. Med izbranimi štipendisti je največ Amerikancev, na drugem mestu so Kitajci, na tretjem Korejci. Med njimi je tudi en Japonec. Od evropskih narodnosti so bili zastopani Poljaki, Litvanci, Slovenci in Srbi. Vsaka narodnost s po enim akademikom. G. Gobec je prvi Slovenec, ki je dobil to štipendijo in postal Opportunity Fellow.

Na zadnjem občnem zboru dramatskega društva Lilija je bil izvoljen naslednji odbor; Predsednik Ivan Hauptman, podpredsednik Jakob Mejač, tajnik France Hren, blagajnik Miro Boh, zapisnikar Zdravko Novak ml., režiser Marijan Jakopič, propagandni referent Zdravko Novak, st., športni referent Ivan Jakomin, knjižničar Anton Nemec, oskrbnik odra France Hren, nadzorniki Avgust Dragar, Metka Brodnik in Ivan Hočevar.

V nedeljo 30. septembra bodo zbori Glasbena matica, Planina, Slovan in Triglav priredili v Clevelandu skupen pevski koncert v čast pesniku in skladatelju Ivanu Zormanu. Na koncertnem nastopu bodo pevski zbori izvajali samo Zormanove pesmi.

Pevski zbor Korotan v Clevelandu je izdal svojo prvo ploščo. Obsega 11 pesmi in stane 3 dolarje 50.

Glasbena matica v Clevelandu bo 18. novembra uprizorila opero "La Boheme".

V Chicago sta prispela iz Gorice prof. Rado Lenček z ženo Nino in hčerkama Elvico in Alenko.

KANADA

Poročila sta se Oskar Bučinel iz Koprive na Primorskem in gdč. Marija Malič iz Vinice v Beliki Krajini. Čestitamo.

Rodili so se: V družini Petra Pavlina in Štefke, roj. Štukelj sin Martin-Peter; v družini Ivana Horvata in Cvetane, roj. Mahorič hčerka Marija-Angela, v družini Franka Demšar in Marije, roj Čadež hčerka Ana; v družini Lojzeta Riglerja in Ane, roj. Lukač sin Rado-Jakob; v družini Jožeta Cvet in Ane, roj. Lenče hčerka Margareta-Marija, in v družini Štefana Balažiča in Rozine, roj. Kolenko sin Štefan. Čestitamo.

Po odredbi torontskega nadškofa kardinala je bil imenovan nov sedmeročlanski cerkveni odbor pri župniji Marije Pomagaj z Ivanom Peterlinom na čelu. Novi cerkveni odbor je kardinal že potrdil.

AVSTRALIJA

Slovenci v Wollongongu so prisrčno sprejeli in pozdravili v svoji sredini g. p. Bernarda Ambrožiča, ko jih je prišel nedavno obiskat. V tamošnji stolnici je imel zanje mašo, med katero je prvič nastopil slovenski mešani pevski zbor pod vodstvom g. Viktorja Brodnika.

V septembrski številki "Misli" je g. Jože Vah iz St. Albansa o Zborniku-Koledarju Svobodne Slovenije za leto 1956 napisal naslednje besede priznanja: "Moram povedati, kako sem vesel, da sem naročil in dobil Zbornik, ki ste ga oznanjali v Mislih. Zelo se mi dopade in je res vreden, da ga človek ima in bere. V njem se najdejo članki skoraj z vseh kontinentov naše oble. Omembe in hvale vreden je v njem še posebno spis p. Bernarda Ambrožiča: "Svet zase in tako čuden." Z mojo ženo sva ga kar dvakrat prebrala."

Arhitekt Cveto Mejač je napravil osnutke za neko novo cerkev v Melbourne-u. Ko jih je nadškof Mannix pregledal, je arhitekta Mejača naprosil naj do konca leta izdela končne načrte za novo cerkev, v kateri naj bo prostora za 200 ljudi. Arhitekt Mejač bo verjetno tudi sam vodil in nadzoroval vsa stavbna dela, za novo cerkev bo pa tudi sam izklesal razne kipe in križev pot. G. Mejač je znan slov. arhitekt ter je tudi v Vatikanu registriran kot diplomirani arhitekt za cerkveno stavbarstvo.

Slovenski klub v Melbourneu je imel 8. sept. planinsko veselico. Rojaki v St. Albansu v državi Victoria so se zbrali dne 15. sept. v tamošnji mestni dvorani na družabni prireditvi pod geslom "Bujna pomlad", Slovenci v Sydneyu se bodo pa dobili na veselici v mestni dvorani v Paddingtonu dne 30. septembra pod geslom "Prišla bo pomlad".

P. Bazilij Valentin je 20. avgusta srečno prispel v Sydney ter je imel za tamošnje Slovence v frančiškanski dvorani družabni popoldne, na katerem jim je sporočal pozdrave in naročila znancev in prijateljev iz Severne Amerike.

Zopet je izšla nova slovenska plošča. Tokrat so nam zapeli "VASOVALCI" pod vodstvom R. Brasa pesem: — "Oblaki so rudeči —" in še vesele s spremljavo orkestra. Ploščo dobiš pri:

Foto OSCAR — Belgrano 84, San Martin FCNG Bme. Mitre

F. Fajfar — Coquimbo 1770, Florida, FCNG Belgrano

"A los Mandarines" — Avda. de Mayo 693, Ramos Mejia FCNDFS

PROMET SRL. — 25 de Mayo 533/3º — Buenos Aires

Zlatarna Silvo Lipušček — Provincias Unidas 3616, San Justo FCNDF Sarmiento

Slavko Reven — Lanús Oeste

Če pa ne moreš kupiti plošče zaradi tega, ker še nimaš gramofona (tocadiscos), si ga čimpreje oglej pri Silvo Lipuščku odnosno pri PROMET SRL.

Naročajte in širite Svobodno Slovenijo

KOROŠKA

Delegacija koroških Slovencev, ki so o sestavljali predstavniki Narodnega sveta in Zveze slovenskih organizacij, je obiskala na Dunaju zveznega kanclerja ing. Raaba, podkanclerja Schärfa in zun. min. ing. Figla.

Predstavnike zvezne vlade je opozorila, da sta centralni organizaciji koroških Slovencev že pred devetimi meseci predali zvezni vladi skupno spomenico s svojimi predlogi za izvedbo člena 7 državne pogodbe in ministrstvu za pouk še posebno vlogo za lastno srednjo šolo, toda do danas od kanclerjevega urada nista prejeli nobenega odgovora. Zato koroški Slovenci nikakor ne morejo pritrditi pozitivnim izvajanjem glede odnosa Avstrije od njenih manjšin v vladni izjavi z dne 4. julija 1956.

V odgovoru je zvezni kancler izjavil, da morajo razumeti, da je bilo treba najprej počakati na odhod tujih sil, nato pa zaradi notranjepolitičnih vzrokov, predvsem zaradi državnozborskih volitev, ni bilo mogoče rešiti vseh vprašanj državne pogodbe, da pa bodo potrebni izvršni zakoni za uresničenje člena 7 sklenjeni v teku letošnje jeseni.

Na izrecno vprašanje o lastni srednji šoli za koroško slovensko manjšino je zvezni kancler odgovoril, da spada vprašanje srednje šole v kompetenco zveze, vprašanje osnovnih šol pa v kompetenco dežele. Glede možnosti otvoritve lastne srednje šole že v letošnji jeseni je kancler najprej pripomnil, da to vprašanje presega njegovo vednosti, po telefonskem razgovoru z ministrom za pouk dr. Drimmlom pa je povedal, da bo tudi zadeva rešena jeseni obenem z ostalimi vprašanji in da bo avstrijska vlada izpolnila vse prevzete obveznosti.

V teku nadaljnjega razgovora so se v pogledu na določila državne pogodbe za zaščito manjšin med predstavniki zvezne vlade in med zastopstvom koroških Slovencev pokazale bistvene razlike.

Prav zaradi tega bodo potrebni še nadaljnji razgovori in so zvezni kancler inž Julius Raab, vicekancler dr. Adolf Schärf in zunanji minister inž. Leopold Figl delegaciji zagotovili, da bosta obe organizaciji kot zastopstvo koroških Slovencev še ponovno vprašani za mnenje in bosta mogli zavzeti stališče do konkretnega zakonskega predloga za izvedbo člena 7 državne pogodbe. V tej zvezi je zunanji minister inž. Leopold Figl še posebno poudaril, da spada državna pogodba med mednarodne pogodbe in Avstrija je te vedno izpolnjevala.

Odbora Narodnega sveta koroških Slovencev in Zveze slovenskih organizacij na Koroškem sta na svojih sejah po poročilih delegacije o sprejemu pri zvezni vladi dne 21. julija 1956 sklenila naslednjo sporazumno resolucijo:

1. Ugotavljamo z ogorčenjem, da zvezna vlada kljub Spomenici in konkretnim predlogom, s strani koroških Slovencev v dobi 14 mesecev po podpisu Državne pogodbe ni ukrenila ničesar za uresničenje določil člena 7 Državne pogodbe.

2. Izredno smo vznemirjeni, ko iz poročila naše delegacije posnemamo, da tudi zvezna vlada ne polaga potrebne važnosti na reševanje manjšinskega vprašanja v smislu s členom 7 državne pogodbe prevzetih obveznosti v zaščito slovenske manjšine na Koroškem.

3. Mnenja smo, da tako zadržanje odločujočih in odgovornih činiteljev le še pospešuje protislovensko gonjo v deželi.

4. Odbora soglasno poudarjata, da je stališče Narodnega sveta koroških Slovencev in Zveze slovenskih organizacij na Koroškem k členu 7 Državne pogodbe jasno izpovedano v Spomenici koroških Slovencev, ki je bila 11. oktobra 1955 predana zvezni in deležni vladi.

5. Pričakujemo, da bo zvezna vlada držala svojo besedo, dano naši delegaciji dne 21. julija 1956, in uresničila člen 7 Državne pogodbe iz jeseni 1956 po predhodnem sporazumu z zastopstvom obeh imenovanih osrednjih organizacij koroških Slovencev.

6. Zvezni kancler inž. Raab je v razgovoru z našo delegacijo dne 21. julija 1956 poudaril tudi finančno stran reševanja člena 7. Z ozirom na to opozarjamo tako zvezno kakor tudi deželno vlado, da pravočasno v svojih proračunih za leto 1957 predvidita tudi potrebna finančna sredstva.

V Medgorjah so imeli slovesno novo mašo, ki jo je opravil Indijec Cirijak Kunnacherry, gojenec misijonske univerze Propaganda Fide. Novomašnika je povabil, naj opravi novo mašo v Medgorju, njegov sošolec in koroški rojak Ciril Stern iz Kort pri Železni Kapli. Novomašnik je sin revnih kmečkih staršev iz kraja Kaduthuruthy-ja ob vznožju Himalaje.

Zlato mašo je daroval v slovenski cerkvi v Celovcu župnik **Anton Demšar**, ki je pred vojsko služboval v Zasipu pri Bledu. Po vojski se je nastanil v bolnici usmiljenih bratov v Št. Vidu na Glini. Asistirala sta mu pri zlati maši dekan **Fatur** in **p. Jakob**, pridigal pa je msgr **dr. Jagodic.**

NEKAJ IZ GOSPODARSKEGA ŽIVLJENJA

Švica je te dni dokončala pod zemljo zgrajene prostore, v katerih bodo hranili vso potrebno količino človeške krvi, darovane po prostovoljcih, ki bo zadoščala za normalno letno porabo bodisi v vojni bodisi v miru. Celotne naprave bodo ostale pod vojaškim vodstvom.

Iz jugoslovanske Macedonije so v prvih šestih mesecih tega leta izvozili 6500 ton tobaka. Glavni kupci; ZSSR, Italija, USA, Francija.

ESLOVENIA LIBRE

Redacción y Administración:

Ramón Falcón 4158, Buenos Aires Argentina

CORREO ARGENTINO Central B

FRANQUEO PAGADO
Concesión Nº 5775

TARIFA REDUCIDA
Concesión Nº 3824

Registro Nacional de la Propiedad Intelecual No. 527777

Imprenta, Dorrego 1102. T. E. 54-4644. Bs. Aires

OBVESTILA

Koncert Mozartovih skladb za klavir, violino, pevske soliste in komorne pevske skupnosti obsega letošnji 1. glasbeni obenem XI. kulturni večer SKA, ki bo v soboto 29. t. m. ob sedmih v ramoški farni dvorani v spomin dvestoletnice skladateljevega rojstva. — XII. kulturni večer bo 14 dni pozneje ob pol devetih v gledališču "Circulos Obreros Catolicos" Junin 1063, ko bo gledališki odsek uprizoril Eliotovo dramo "Družba pri koktajlu". Ponovitev v nedeljo 14. X. ob šestih pop.

Športno-družabna prireditev SDO in SFZ, ki je bila napovedana za nedeljo 30. t. m. na Pristavi v Moronu, je preložena na poznejši čas.

Obveščamo naše člane in prijatelje, da je program za bližnjo bodočnost sledeč: V nedeljo, 30. septembra sestanek za naraščajnike, 7. oktobra redni sestanek za člane in naraščajnike. Isto nedeljo izide naš list "FANTOVSKA VEZ". 14. oktobra bo izlet, o katerem bomo podrobnejša navodila objavili prihodnjič.

Odbor SFZ

---

vdaja. Ne more tega izraziti z besedami. Kako tuj je svet okrog nje. Je ta kamen? Kaj je to, kamen? In ta noga, je moja, ko je vendar tako daljna in brez občutka? Bernardka se je morala z muko najti, preden je vprašala: "Kaj je vendar?"

"Kaj je vendar? To te midve vprašujeva", zmerja Abadie. "Ali si popolnoma zmešana? Moliti pri Massabielli, kjer se pasejo svinje? V cerkvi nisi tako pobožna..."

Bernardka je spet prisebna, spet je šolarska, ki se sošolki takoj postavi po robu:

"To te prav nič ne briga, moja stvar je...'

"Moj Bog, kako si me ustrašila, Bernardka!" potoži Marija. "Mislila sem že, da si umrla zavoljo astme..."

Bernardko je zgrabilo sočutje do sestre.

"Pridem k tebi", zavpije in sleče nogavico še z leve noge. Ko stoji, se ji zdi, da je zavoljo srečanja z Gospo zrasla za pol glave, da je postala močnejša in tudi lepša. Začudenje nad odtujenim svetom, ki je vstajalo v zavesti, je delovalo kakor zdravilo. Bernardka se je počutila prerojeno. Ovila je nogavice okrog vratu, vzela cokle v roke in zabredla s trdnimi, lahnimi koraki v ledenomrzli potok. Na sredi, kjer ji je voda segala do kolen, je obstala in čudeč se rekla:

"Zakaj sta me navlekli? Potok je vendar mlačen kakor voda za spiranje..."

Marija jezno strese z glavo:

"Jeanne ima prav; v tvoji glavi ni nekaj v redu. Mene še vedno skele noge od te vode za spiranje... Pridi rajši in nama pomagaj!"

Bernardka se jima pridruži, ne da bi pazila na mokre noge. Razdelile so si kosti na tri enake dele. Iz bodečega lesa in okleščkov so napravile tri butarice, ki so jih zvezale z drobnim in močnim protjem. Ni lahko delo. Bernardka je tokrat najhitrejša in najpridnejša delavka. Med tem, ko je zvezala svojo butaro, je nenadoma vprašala:

"Ali nista nič videli?"

V njenem jeziku je bilo slišati takole:

"Aouet bis a rè".

Marija od strani pogleda sestro. Zdi se ji spremenjena, odločna, samozavestna in mnogo starejša kot je bila pred pol ure. Na okroglem otroškem obrazu leži skoraj gospodovalna poteza.

"Ali si mar kaj videla", vpraša mlajša. Poželjive Abadieiee oči so se radoredno zabliskale:

"Je bil mar kdo pri votlini?"

"Labets, a rè," odreže Bernardka pogovor. To se pravi: "Nič, nič, prav nič..."

Vsede se in hitro obleče nogavice. Naco z enim sunkom visoko dvigne največjo butaro in si jo posadi na glavo in sicer na način, kot to delajo navajene ženske. Obe deklici sta se pošteno mučili, da sta dvignili butarici.

"Gremo prek gore nazaj v mesto. Najkrajša pot je," odloči Bernardka. Abadie prizna: "Za ves svet ne bi šla še enkrat čez vodo!"

"Zelo strma pot je", se plašno brani Marija. Bernardka je nima k mari. Z veliki koraki gre čez prod, ne da bi se ozrla v votlino. Nekaj metrov za Massabiello se pričenja težka pot, ki vodi preko grebena Montague des Espeluges v bližino Pont Vieuxa. Bernardka gre naprej. Jeanne je precej daleč za njo. Zadnja je Marija. Deklice molče, zakaj teža je velika in pot ne samo strma, temveč na nakaterih mestih nevarna zavoljo prepada. Posebno težak je zadnji del, preden pride na višino. Tu je treba premagati neko vrsto kamina. Pod nogami čutiš samo golo skalo, ki je od dežja popolnoma izprana. Cokle so popolnoma nezadostna oprema.

"O Bog, ne bom prišla naprej," hrka Marija pred zadnjim vzponom.

Bernardka, ki je že zgoraj, odloži butaro za zemljo in steče po grdem delu poti nazaj, da pomaga sestri. Ne da bi rekla besedo, ji vzame butaro okleščkov z glave in jo s hitrimi koraki zanese na vrh.

"Ej, ti, kaj naj to pomeni?" vpije sestra. "Jaz sem vendar močnejša...

Jeanne Abadie pa se smeje pod svojo butaro:

"Zdaj je kakor korporal iz Nemourskasarne. Prej pa se je bala hladne vode..."

Ko so zmagale greben gozdnatega griča, je Bernardka, ki je bila venomer prva, hitro stopila naprej.

"Zakaj tako letiš, ovca?", se krega Marija. "Potlej boš pa spet lovila sapo..."

Bernardka ne odgovori. Ne misli več na svojo "astmo". Bori se sama s seboj. Brezmejno hrepeni, da bi mogla spregovoriti o Gospe. Kakor ljubeče dekle je, ki trpi, ker mora o svoji ljubezni molčati.

Prepričana pa je v globini svojega srca, da se bo zgodilo nekaj nezaslišanega, če skušnjavi podleže in spregovori. Nič ne povem, nič ne povem, venomer ponavlja v sebi.

'Kaj sikaš sama pri sebi," vpraša Abadie.

Bernardka obstane in pritegne sapo:

"Nekaj bi vama povedala. Toda priseči morata, da me ne bosta izdali. Mati ne sme o tem ničesar slišati, sicer bo šla s palico nadme... Ne reci doma nobene besede, Marija. Prisezi mi!"

PAKETE V DOMOVINO

pošilja preko Trsta po **znatno znižanih cenah**

LJEPOSLAV PERINIĆ

Chacabuco 93 **Buenos Aires**

(filatelistična trgovina)

Zahtevajte naš veliki cenik!

Novo! Pošiljamo tudi **denar** in to pod najugodnejšimi pogoji!

Pismena naročila iz Rep. Argentine pošiljajte na naslov

Ljeposlav Perinić

Casilla de Correo 1744, Buenos Aires

POMOČ SVOJCEM

v obliki carine prostih in zavarovanih živilskih darilnih paketov

"UNIVERSAL IMPEX"

je najizdatnejša, ker je najhitrejša, najcenejša in po kakovosti blaga najboljša .Zahtevajte novi, znižani cenik. Dvokolesa, radioaparate, šivalne stroje, motocikle, itd. itd. naročajte direktno pri nas, ker ekskluzivno zastopamo za prodajo v Jugoslavijo izdelke najzmožnejših svetovnih tovarn kot so:

SIEMENS, AEG, ZÜNDAPP, PUCH, NSU, JUNIOR itd.

C. CIMPERŠEK, Edison 1033, Martínez, FNGBM, Casilla de Correo 4359, Buenos Aires.

V Capitalu dobite lahko OB VSAKEM ČASU osebno vse informacije pri: R. BATU

Avda. B. Justo 2372 (pri Chacariti)

Tel. 55-0900

Peter Rant

CONTADOR PUBLICO NACIONAL

TRADUCTOR PUBLICO

GRANADEROS 61

T. E. 66-0818

P R O D A M

RADIO TELEFUNKEN-SUPER

Original. 8 valovnih dolžin za 110-220-240 voltov. — CENA $ 2.100.—

Vprašati: **Calle Junta 3286, Capital**

Sobota in nedelja dopoldne

Darilni paketi iz Trsta

"C I T R U S"

v težini od 5 do 100 kg brez plačila carine prispejo v roku od 25 dni. Prav tako pošilja kolesa, radio-aparate in šivalne stroje. Zahtevajte cenike in informacije

Glavni zastopnik

OTON FRESL, Buenos Aires

Maipú 735/I. **T. E. 31 - 5142**

COCINERA

muy competente SE NECESITA.

Muy buen sueldo.

Llamar de mañana de 9 a 11

T. E. 791-3127

SLOVENSKO

PLANINSKO DRUŠTVO

Družabna prireditev

sobota 6. oktobra

Pri Deklevi

"E U R O P A K"

CANGALLO 439, oficina 119, I nadstropje

T. E. 30 - 5224 **Buenos Aires**

pošilja v domovino iz svojega skladišča v Trstu vsakovrstne pakete z živili, šivalne stroje, dvokolesa, radijske aparate, škropilnice za vinograd in podobno.

Pošiljamo pakete, ki so po najnovejših predpisih oproščeni carine. Pošiljamo tudi vse vrste zdravil z letalsko pošto in pakete iz Argentine z živili in blagom, ki jih stranke same prinesejo. **Paketi prispejo iz Trsta v roke prejemnika v okoli 25 dneh in so v celoti zavarovani.**

Uradne ure od 9.30 do 19. ob sobotah od 9. do 12.30

Naročila in denarna nakazila pošiljate na:

EUROPAK - CANGALLO 439, of. 119, 1-er. piso - Buenos Aires